

نگاه بر آثار تورم حذف ارز ترجیح

مرجانہ بشخور^۱

چکیده

در سال‌های گذشته فشارهای تحریمی در کنار ناتوانی برای تغییر یا ترمیم ساختار اقتصاد موجب تشدید مداوم پدیده رکود تورمی و افزایش شکاف طبقاتی شده است. مطابق آمار، اجرای سیاست ارز ترجیحی نیز نتوانسته است از قدرت خرید خانوارها حمایت و تأمین نیازهای ضروری آن‌ها را تضمین کند. برای همین، از اواسط سال ۱۴۰۰، موضوع حذف یارانه ارز ترجیحی مطرح و در اواسط اردیبهشت سال ۱۴۰۱، این سیاست به مرحله اجرا درآمد. بررسی‌های آمار نشان می‌دهد که به طور کلی تورم مصرف‌کننده و تولیدکننده تحت تأثیر شوک‌های ارزی بوده و با وقفه از آن‌ها پیروی می‌کند. همچنین در عرض تنها ۶ ماه، شاخص قیمت کالاهای خوراکی حدود ۵۰ درصد رشد داشته و موضوع بندهای ۱، ۶ و ۷ اطلاعیه ستاد مردمی‌سازی و توزیع عادلانه یارانه‌ها عملاً محقق نشده است. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که اجرای ناموفق این سیاست با پیامدهای امنیت اقتصادی از جمله تشدید پدیده رکود تورمی، تشدید کسری بودجه و تشدید اعتراضات اجتماعی همراه شود. از جمله راهکارهای پیشنهادی برای اجرای مؤثرتر این سیاست عبارت‌اند از: کنترل دامنه نوسان نرخ ارز و تعهد به نظام نرخ ارز شناور مدیریت‌شده، برنامه‌ریزی هدفمند برای حمایت از تولید به‌جای سرکوب قیمتی و شفاف‌سازی درباره برنامه‌های اقتصادی و...

واژگان کلیدی: ارز ترجیحی، یارانه ارزی، تورم.

مقدمه

این وضعیت در نهایت، آثار خود را به شکل کاهش قدرت خرید، کاهش رفاه عمومی و افزایش شکاف طبقاتی نشان داده است. در اوایل سال ۱۳۹۷، برای غلبه بر آثار زیان‌بار تحریم‌های اقتصادی مالی اعمال‌شده علیه کشور، سیاست‌گذاران به اجرای سیاست اعطای یارانه ارزی برای تأمین کالاهای اساسی و ضروری جامعه مبادرت ورزیدند، اما با گذشت ۴ سال از اجرای این سیاست، بیشتر کارشناسان معتقدند که این سیاست به هدف یا اهداف اصلی خود (که مهم‌ترین آن، رساندن کالاهای اساسی بدون افزایش قیمت به دست مصرف‌کننده

مسئله رکود تورمی و کاهش قدرت خرید، کوچک شدن سفره خانوارها و تهدید احتمالی سلامت جامعه در نتیجه حذف یا کاهش مصرف برخی از اقلام اساسی در سبد خانوارها از جمله مسائلی است که در سال‌های اخیر به دغدغه اصلی سیاست‌گذاران حوزه کلان اقتصادی کشور تبدیل شده است. در واقع، فشارهای تحریمی در کنار ناتوانی برای تغییر یا ترمیم ساختار اقتصاد موجب ایجاد زنجیره‌ای به هم پیوسته از رکود و تورم شده است که هریک پیوسته - در حدود ۱۰ سال گذشته - یکدیگر را تقویت کرده‌اند.

۱. پژوهشگر، گروه اقتصاد مقاومتی و برآورد اقتصادی، مرکز پژوهشی امنیت اقتصادی تدبیر، تهران، ایران mballameh1398@gmail.com

تضعیف انتظارات منفی در سطح اقتصاد بوده است. لازم است تا سیاست‌گذاران با آگاهی از واقعیت آمار و پیامدهای اقتصادی اجرای این طرح، درباره چگونگی اجرای مؤثر آن تصمیم‌گیری کنند؛ زیرا در غیر این صورت این مسئله با پیامدهای امنیتی-اقتصادی همراه خواهد بود. این گزارش سعی بر آن دارد تا به بررسی آثار تورمی این سیاست بپردازد. برای همین، در بخش بعد به بررسی روند برخی از شاخص‌های قیمتی با نگاهی به تأثیرگذاری احتمالی اجرای این سیاست بر آن‌ها پرداخته می‌شود. بخش دوم به بیان ملاحظات امنیت اقتصادی می‌پردازد و در نهایت، بخش آخر به پیشنهاد راهکارهایی برای اجرای مؤثرتر این سیاست اختصاص داده می‌شود.

۱- مروری بر روند تورم و نرخ ارز

در اطلاعیه شماره ۱ ستاد مردمی‌سازی و توزیع عادلانه یارانه‌ها آمده است:

روش جاری تخصیص یارانه ارزی برای کالاهای اساسی روشی غیرمؤثر و ناکارآمد بوده و تبعات فراوانی از جمله ایجاد فساد و رانت، افزایش واردات، کاهش تضعیف تولید داخلی، توسعه قاچاق، رشد تورم، کسری بودجه و برداشت غیرمستقیم از سفره مردم را به همراه داشته است. این سیاست نادرست باید در سال‌های گذشته اصلاح می‌شد که متأسفانه نشد، ولی امروز امکان استمرار ندارد و نیازمند علاج و اصلاح اساسی است؛ مضافاً بر اساس جزء ۱ بند ص تبصره ۱ قانون

(بود) نائل نشده و مطابق آمارهای رسمی در این دوره، نرخ تورم مصرف‌کننده به‌طور میانگین هر سال ۳۸/۷ درصد رشد داشته است. همچنین، شاخص قیمت مصرف‌کننده (بر اساس سال پایه ۱۳۹۵) در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰، حدود ۲۷۴/۵ درصد رشد داشته است. از اوایل سال ۱۳۹۷ تا پاییز سال ۱۴۰۰، شاخص قیمت تولیدکننده (بر اساس سال پایه ۱۳۹۵) حدود ۳۲۷/۶ درصد رشد داشته است. بررسی آمارها نشان می‌دهد که از سویی بخش عمده‌ای از این ارز اختصاص یافته خارج از موارد تعیین شده توزیع شده و از سوی دیگر، نوعی رانت انحصاری برای واردکنندگان برخی از کالاهای اساسی ایجاد شده است؛ به طوری که این واردکنندگان به دلیل افزایش قدرت انحصاری، کالاهای واردشده با ارز ترجیحی را به قیمت دلخواه توزیع می‌کنند و دولت نیز برخورد و نظارت جدی بر توزیع ارز و کالاها ندارد.

این موضوع موجب شد تا از اواسط سال ۱۴۰۰، موضوع حذف ارز ترجیحی در دستور کار سیاست‌گذاران قرار گیرد؛ موضوعی که پیامدهای امنیتی-اقتصادی احتمالی آن در حال حاضر به دغدغه‌ای اصلی، هم برای عموم جامعه و هم برای مسئولان تبدیل شده است. آنچه در فضای واقعی اقتصاد تجربه شده است، نشان می‌دهد، در چند ماه گذشته - از زمان آغاز زمزمه حذف ارز ترجیحی - به دنبال هر تأیید یا تکذیب این خبر، نوساناتی در بازارهای مختلف به خصوص بازار کالاهای اساسی رخ داده که در مرحله نخست ناشی از تشدید یا

۱. برای مطالعه بیشتر رک به: بشخور، «نگاهی بر تخصیص ارز در دور جدید تحریم‌ها»، ۱۴۰۰.

درخواست خویش را از طریق سامانه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ثبت نموده تا مورد بررسی قرار گیرد.

۶- اصلاح و متناسب‌سازی قیمت کالاهای اساسی مشمول ارز ترجیحی بنا به پیشنهاد سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و تصویب ستاد تنظیم بازار بوده و این قیمت‌ها از ناحیه اتحادیه‌ها و تشکل‌های مربوط به واحدهای صنفی و تولیدی ابلاغ می‌شود. هرگونه افزایش قیمت بدون رعایت ضوابط و تصویب ستاد تنظیم بازار ممنوع است.

۷- نهادهای بازرسی و نظارتی ذی‌ربط و سازمان تعزیرات حکومتی با بهره‌گیری از تمام ظرفیت‌های موجود و نیروهای مردمی، به‌صورت مستمر بر رعایت قیمت‌ها و جلوگیری از احتکار و گران‌فروشی نظارت و با متخلفان به‌صورت قاطع و سریع برخورد خواهند نمود.

باید توجه داشت که تعیین نرخ ۴۲۰۰ تومان برای تخصیص ارز به کالاهای اساسی، در ابتدای کار فارغ از توجیه و اصول علمی بود، اما برخی از کارشناسان تلاش کردند با تغییر در برخی از مفاهیم برابری قدرت خرید، این نرخ را موجه نشان دهند. در واقع، این موضوع نقطه آغاز روند نادرست اجرای طرح تخصیص ارز بود. با وجود این، اگر فرایند تخصیص ارز و توزیع کالاها مطابق اصول انجام می‌گرفت، این طرح می‌توانست به موفقیت برسد و رفاه نسبی جامعه را حفظ کند (همان‌طور که رشد عمده قیمت‌ها در سال ۱۳۹۹ و برخی ماه‌های سال ۱۳۹۸ کنترل شد)،

بودجه [سال] ۱۴۰۱ مصوبات مجلس شورای اسلامی، این اصلاح به‌عنوان یک وظیفه قانونی به دولت تکلیف شده است. براین اساس، کلیات سیاست‌های مربوط به شرح زیر اعلام می‌گردد.

۱- یارانه ارز ترجیحی در مورد نان و دارو همچنان برقرار بوده و شامل کلیه افراد و اقشار جامعه خواهد بود.

۲- دولت به منظور حمایت از اقشار مختلف جامعه، بسته حمایتی و کمک‌معیشتی ماهانه ۴۰۰ هزار تومان برای ۳ دهک درآمدی پایین و ۳۰۰ هزار تومان برای ۶ دهک بعدی، تأمین و یارانه ۲ ماه ابتدای اجرای طرح را به حساب سرپرستان خانوار واریز نموده که هم‌زمان با اصلاح و متناسب‌سازی قیمت‌ها، امکان برداشت یارانه ماه اول فراهم خواهد شد.

۳- ایجاد زیرساخت استفاده از کالابریگ الکترونیک به‌جای بسته حمایتی نقدی در دستور کار ستاد قرار دارد و با حصول نتیجه، بسته حمایتی دولت در قالب کالابریگ الکترونیک ارائه خواهد شد.

۴- برای ثبت درخواست‌های جدید شهروندان اعم از جاماندگان ثبت‌نام قبلی و موارد تغییر و اصلاح اطلاعات خانوار، به‌زودی سامانه‌ای ویژه راه‌اندازی و اطلاع‌رسانی خواهد شد؛ ضمن اینکه یارانه افراد جدید مشمول طرح نیز به‌صورت کامل و از روز اول اجرای طرح محاسبه خواهد شد.

۵- آن دسته از افرادی که در خصوص دهک بندهای فعلی اعتراض دارند، می‌توانند از هم‌اکنون

در نتیجه، افزایش تورم تولیدکننده. در ادامه، به بررسی هریک از این دو مورد پرداخته می‌شود.

۱-۱- تورم مصرف‌کننده

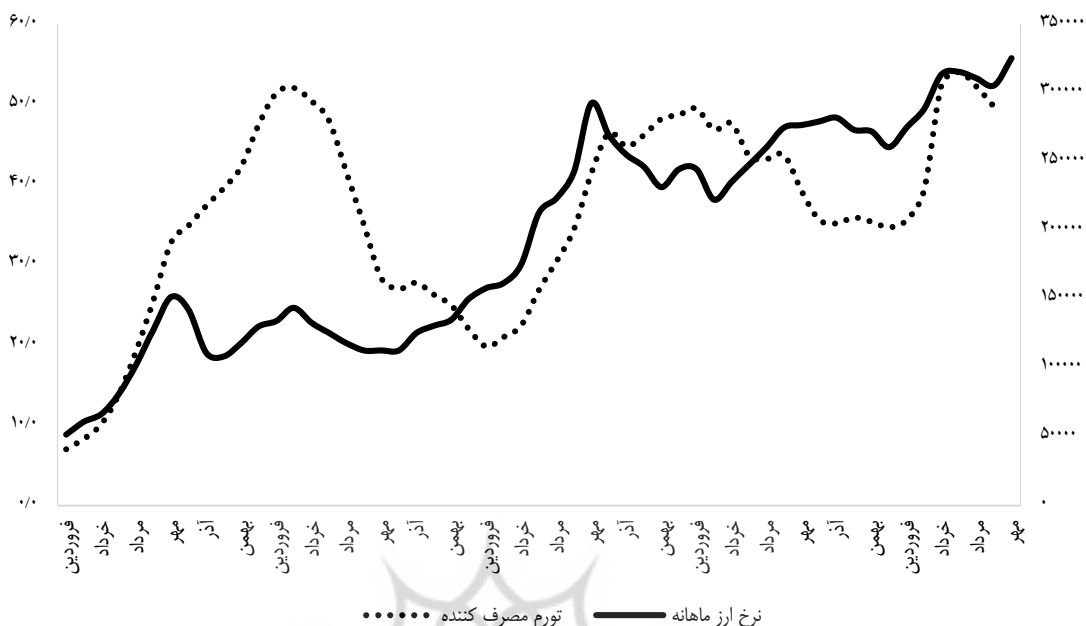
نگاهی به روند ماهانه تورم مصرف‌کننده حاکی است که این شاخص تحت تأثیر شوک‌های ارزی است و با وقفه از آن‌ها پیروی می‌کند. همان‌طور که در نمودار شماره ۱ مشاهده می‌شود، در برخی از دوره‌ها، سرعت افزایش نرخ ارز و تورم مصرف‌کننده تقریباً مشابه بوده که به خوبی منعکس‌کننده انتقال اثر نرخ ارز به قیمت‌هاست. این موضوع در ماه‌های فروردین و اردیبهشت سال ۱۴۰۱ نیز کاملاً مشهود است. با توجه به روند افزایشی نرخ ارز در دهه اول خرداد سال ۱۴۰۱، انتظار می‌رود که شاخص قیمت مصرف‌کننده نیز افزایش معادلی را تجربه کند. همچنین، در ماه‌های انتهایی دوره مورد بررسی، با کنترل روند صعودی و پرشتاب نرخ ارز، تورم نیز تا اندازه‌ای تعدیل شد.

نکته دیگری که در این نمودار مشهود است، اینکه در دوره خرداد تا آذر سال ۱۳۹۸ که نوسانات نرخ ارز کنترل شده، نرخ تورم مصرف‌کننده روند نزولی گرفته است، اما با آغاز دوباره روند صعودی نرخ ارز در ماه‌های انتهایی این سال، نرخ تورم مصرف‌کننده نیز با وقفه از این روند پیروی کرده است. به عبارت دیگر، این واقعیت نشان می‌دهد که کنترل نوسانات نرخ ارز و پایبندی به نظام نرخ ارز شناور مدیریت شده می‌تواند آثار تورمی ناشی از نرخ ارز را به اندازه زیادی کاهش دهد.

اما آنچه در عمل اتفاق افتاد، این بود که در اجرای این طرح، بنا به اظهار نظر مسئولان، وجود فساد در اعطای مجوز واردات به واردکنندگان از سوی وزارت صمت و فقدان نظارت عاری از فساد بر حجم و نوع کالاهای وارداتی از سوی گمرک هنگام تحویل اسناد و نیز فساد و کم‌کاری دولت در مرحله تحویل و توزیع این کالاها و قدرت قیمت‌گذاری آن‌ها از سوی عوامل برخوردار از رانت، علت اصلی موفق نبودن اجرای این طرح بود. باید توجه داشت که در اطلاعیه ستاد مردمی‌سازی و توزیع عادلانه بارانه‌ها، هدف از اجرای این سیاست اعلام نشده است، اما اگر فرض کنیم به صورت ضمنی هدف از اجرای این سیاست، اصلاح پیامدهای ناشی از ارز ترجیحی باشد، آنگاه کارشناسان و صاحب‌نظران پرسش‌های بسیاری را مطرح می‌کنند که بی‌پاسخ بودن آن‌ها موجب نگرانی فزاینده از پیامدهای اجرای این سیاست می‌شود از جمله تأثیرگذاری اجرای این سیاست بر سطح رفاه عمومی و تورم.

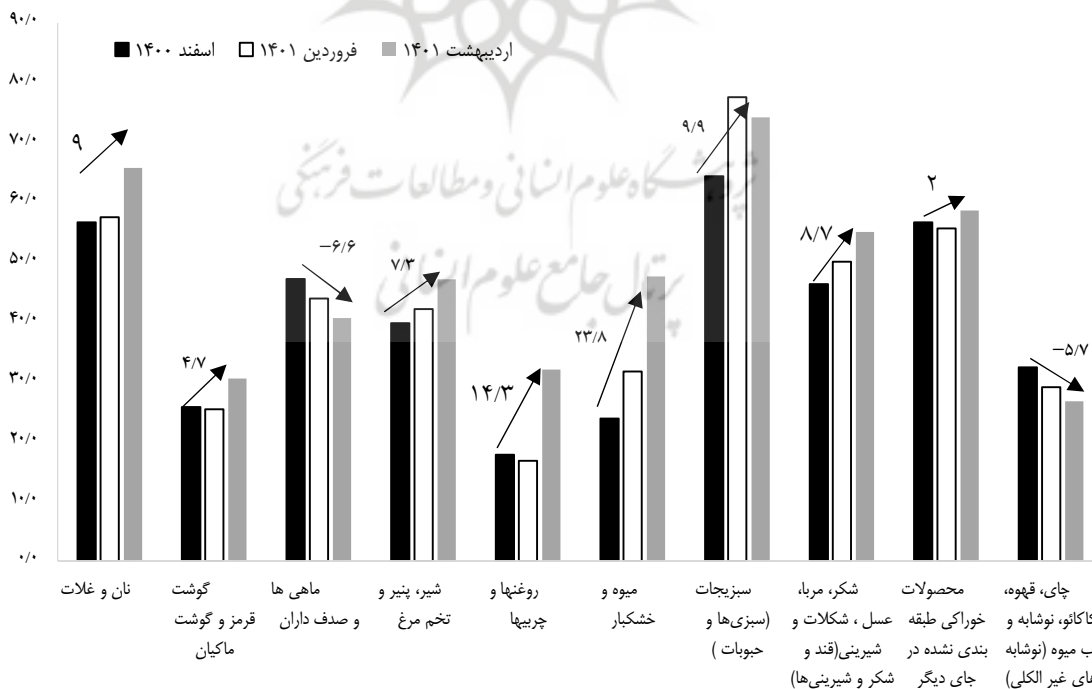
مطابق ادبیات اقتصادی، عوامل متعددی به طور مستقیم و غیرمستقیم بر تورم تأثیر می‌گذارند. از مهم‌ترین این عوامل می‌توان به نرخ ارز، تغییرات پول و نقدینگی، ایجاد مازاد تقاضا، چسبندگی قیمت‌ها و انتظارات منفی خودتقویت‌شونده اشاره کرد. نرخ ارز از دو طریق موجب تشدید شاخص کل تورم در اقتصاد می‌شود. ۱- با افزایش قیمت کالاهای نهایی وارداتی از سویی و افزایش نقدینگی و فشار تقاضا از سوی دیگر و ۲- با افزایش هزینه‌های تولید و

نمودار ۱- روند ماهانه نرخ ارز و تورم (نقطه به نقطه) مصرف کننده از فروردین سال ۱۳۹۷ تا مهر سال ۱۴۰۱

مأخذ: مرکز آمار و سامانه سنا.

نمودار ۲- مقایسه تغییرات قیمت گروه‌های مختلف کالاهای خوراکی در اسفند سال ۱۴۰۰ و ۲ ماه اول سال ۱۴۰۱

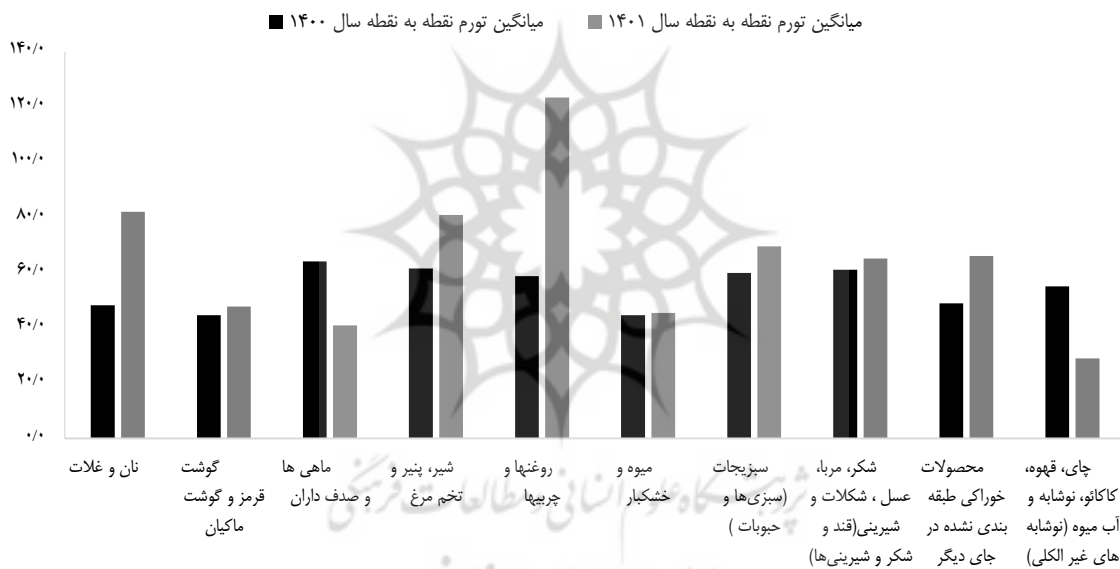

مأخذ: مرکز آمار.

بوده‌ایم که بیشترین آن‌ها به میوه‌ها، خشکبار، روغن‌ها و چربی‌ها مربوط می‌شوند؛ البته این نمودار نشان می‌دهد که در عرض ۲ ماه، تورم گروه‌های کالایی مهم مانند نان، غلات، سبزیجات و حبوبات حدود ۱۰ واحد افزایش یافته است. به عبارت دیگر، موضوع بندهای ۱، ۶ و ۷ اطلاعیه ستاد مردمی سازی و توزیع عادلانه یارانه‌ها، در ماه اول اجرای این طرح محقق نشده است.

در نمودار شماره ۲، مقایسه‌ای از تورم نقطه‌به‌نقطه اسفند سال ۱۴۰۰ و ۲ ماه اول سال ۱۴۰۱ در گروه‌های کالایی مختلف نشان داده شده است. همان‌طور که در این نمودار مشاهده می‌شود، در دو گروه کالایی ماهی‌ها و صدف‌داران و چای، قهوه و نوشابه‌های غیرالکلی، تورم در ۲ ماه اول سال ۱۴۰۱، نسبت به اسفند سال ۱۴۰۰ اندکی کاهش یافته است، اما در تمام گروه‌های کالایی دیگر شاهد افزایش تورم

نمودار ۳- مقایسه میانگین شاخص تورم در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

مأخذ: مرکز آمار.

کالایی روغن‌ها و چربی‌ها، نان و غلات، شیر، پنیر و تخم‌مرغ بیشترین میزان را در افزایش شاخص تورم داشتند. همچنین، در مورد ۲ گروه کالایی چای، قهوه و نوشابه‌های غیرالکلی و نیز ماهی‌ها و صدف‌داران کمتر بودن نرخ تورم به معنی کاهش شاخص قیمت مصرف‌کننده و تورم منفی نیست، بلکه درباره این ۲

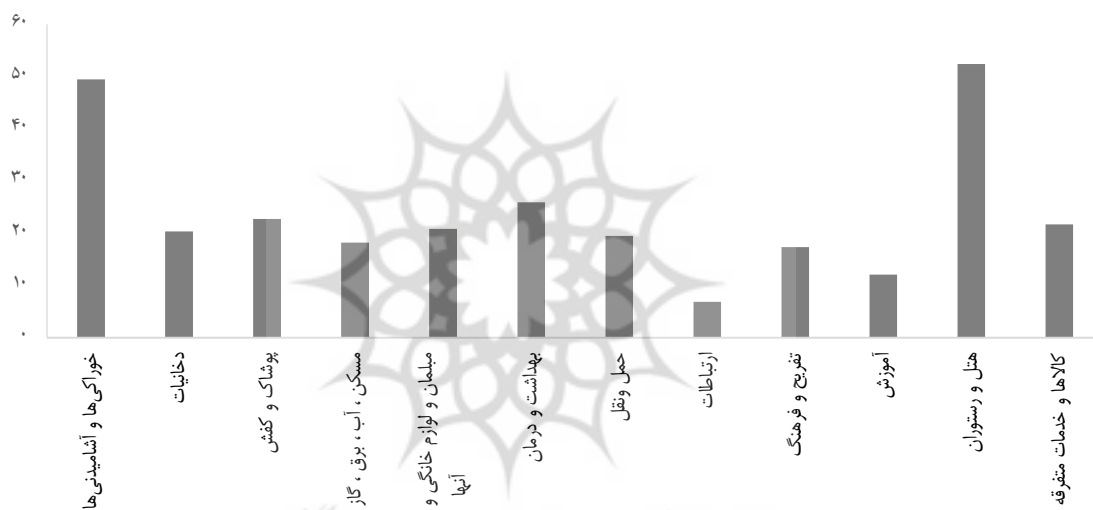
همچنین، در نمودار شماره ۳، میانگین تورم نقطه‌به‌نقطه سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ در گروه‌های مختلف کالاهای خوراکی مقایسه شده است. همان‌طور که در این نمودار نیز مشاهده می‌شود، در سال ۱۴۰۱، تقریباً تمام کالاهای اصلی سبد خوراکی خانوارها افزایش داشته است. در این بین، گروه‌های

۱. تا شهریور سال ۱۴۰۱.

دلیل لوکس (غیرضروری) شمرده شدن این کالاهای خوراکی در سبد خانوارها، میزان تورم آن‌ها از ناحیه تعدیل تقاضا کمتر از سال پیش بوده است. این موضوع به‌خصوص درباره ماهی و... نشان از بدتر شدن وضعیت تغذیه سالم خانوارها (به دلیل مصرف نکردن به‌اندازه ماهی و غذاهای دریایی در رژیم غذایی) دارد.

کالا نیز مصرف‌کننده همچنان با رشد قیمت مواجه بوده، منتها اگر در سال ۱۴۰۰ به‌طور میانگین به ترتیب ۵۵ درصد و ۶۴ درصد بیشتر (نسبت به سال ۱۳۹۹) بابت این اقلام پرداخت می‌کرده، در سال ۱۴۰۱ به ترتیب ۲۹ و ۴۱ درصد بیشتر (نسبت به سال ۱۴۰۰) پرداخت می‌کند^۱. بنابراین، در این اقلام نیز همچنان تورم بالای ۳۰ درصد وجود داشته، منتها به

نمودار ۴- نرخ تورم ۶ ماه اول سال ۱۴۰۱ در گروه‌های مختلف کالایی

مأخذ: مرکز آمار.

گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها با ۵۰ درصد، هتل و رستوران‌ها بیش از ۵۰ درصد، بهداشت و درمان با ۲۶ درصد و کفش و پوشاک با ۲۳ درصد رشد قیمت، بیشترین میزان رشد قیمت را در ۶ ماه گذشته داشته‌اند.

در نمودار شماره ۴، میزان افزایش شاخص قیمت کالاها و خدمات در ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۱ نشان داده شده است. همان‌طور که در این نمودار مشاهده می‌شود، تقریباً تمام کالاها و خدمات در این ۶ ماه، تورم بیش از ۲۰ درصد را تجربه کرده‌اند. در این بین،

۱. این موضوع با نگاه به شاخص قیمت مصرف‌کننده کاملاً مشهود است و سیاست‌گذاران نباید با نگاه به این نمودارها دچار برداشت اشتباه مبنی بر کاهش سطح عمومی قیمت‌ها شوند. برای مثال، در پایان اسفند سال ۱۳۹۹، شاخص قیمت ماهی و صدف‌داران حدود ۴۲۱ درصد بوده که در شهریور سال ۱۴۰۱، به ۷۰۶ درصد رسیده است. این یعنی در ۱۸ ماه گذشته، این قلم از کالاهای خوراکی مدام افزایش قیمت را تجربه کرده است.

گاه خود به مشکلی دوچندان برای اقتصاد تبدیل شوند. از جمله پیامدهای امنیت اقتصادی احتمالی ناشی از اجرای سیاست مردمی سازی و توزیع عادلانه یارانه‌ها موارد زیر هستند.

- افزایش نرخ تورم و کاهش قدرت خرید:

همان‌طور که به لحاظ آماری در واقعیت اقتصاد ایران مشاهده شد، تورم و انتظارات تورمی به شدت تحت تأثیر نوسانات نرخ ارز و حرکتی مشابه و در برخی موارد هم‌اندازه نرخ ارز را تجربه کرده است. بنابراین، در شرایط فعلی این احتمال وجود دارد که تورم، هم از ناحیه افزایش‌های رسمی و دستوری و هم از ناحیه افزایش نرخ ارز و انتظارات تورمی تقویت شود و نه تنها اثر یارانه‌های اعطایی را خنثی کند، بلکه قدرت خرید خانوارها را بیش از پیش کاهش دهد (مانند آنچه درباره یارانه‌های نقدی در سال‌های پیش تجربه شد).

- کاهش تقاضای مؤثر و تعمیق رکود: کاهش

قدرت خرید آحاد جامعه (به استثنای گروه‌های ثروتمند که تورم همواره به نفع آن‌ها عمل می‌کند) موجب می‌شود که نه تنها افراد قادر به تأمین بسیاری از نیازهای خود نباشند، بلکه در برخی موارد در تأمین نیازهای ضروری خود نیز با مشکل مواجه شوند و اقدام به بازنگری در تقاضای خود از کالاها و خدمات با توجه به درآمد حقیقی خود کنند. این موضوع در بلندمدت به کاهش تقاضای کل و در پی آن، کاهش تولید منجر می‌شود و رکود موجود در اقتصاد را عمیق‌تر می‌کند.

- کاهش سطح رفاه و افزایش شکاف طبقاتی: تورم

پدیده‌ای است که موجب بازتوزیع درآمدها به نفع

سوی دیگر، اعلام نرخ دولتی چند برابری برای برخی از کالاها به صورت رسمی که مجوز افزایش قیمت دیگر اقلام و تقویت انتظارات تورمی است در کنار عدم توفیق در مذاکرات برجام و تشدید ریسک‌های اقتصادی از دلایل دیگر تشدید تورم شمرده می‌شود.

فشارهای تحریمی در کنار ناتوانی

برای تغییر یا ترمیم ساختار اقتصاد

موجب ایجاد زنجیره‌ای به هم پیوسته

از رکود و تورم شده است که هر یک

پیوسته - در حدود ۱۰ سال گذشته

- یکدیگر را تقویت کرده‌اند.

۲- ملاحظات امنیت اقتصادی

بررسی تجربه اقتصادی ایران نشان می‌دهد که به رغم حل مسئله تورم در بیشتر کشورهای جهان، در ایران مسئله رکود تورمی به پدیده‌ای مزمن تبدیل شده است. این پدیده موجب شده است که از سویی هر سال چرخه درآمدی اقتصاد کوچک‌تر و سهم عوامل اقتصادی از این درآمد کمتر و از سوی دیگر، قدرت خرید این درآمد به دلیل وقوع پدیده تورم کمتر و کمتر شود. به عبارت دیگر، به نظر می‌رسد که دو پدیده رکود و تورم به صورت عامل تقویت‌کننده یکدیگر در اقتصاد عمل می‌کنند. در واقع، ساختار اقتصادی معیوب کنونی موجب شده است که سیاست‌های حمایتی به اهداف خود نائل نشوند و

اینکه، از نظر این ستاد، تنها قیمت کالاهای خاصی اجازه افزایش قیمت دارند و دیگر کالاها اجازه افزایش قیمت را ندارند، اما بررسی‌های آماری نشان می‌دهد که تمام کالاها و خدمات دچار افزایش قیمت شده‌اند. این موضوع کارایی سیاست اعطای یارانه را به شدت تضعیف می‌کند. از این رو سیاست‌گذاران باید به جای تکیه بر اجرای سیاست‌های شکست‌خورده سال‌های پیش (برای مثال، سرکوب قیمتی)، به حمایت مؤثر از بخش تولید و سرمایه‌گذاری مولد بپردازند. بهبود فضای کسب‌وکار، کاهش انواع ریسک‌های پیش روی سرمایه‌گذاران، بهبود روابط اقتصادی با تمام کشورها و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی (و البته نه وابستگی به یک یا چند کشور خاص که موجب افزایش وابستگی هرچه بیشتر می‌شود و ریسک خروج یک‌باره این سرمایه‌ها و شکنندگی اقتصاد را بیشتر می‌کند) از جمله اقداماتی است که باید در اولویت برنامه‌های اقتصادی دولت قرار گیرد.

در سال ۱۴۰۱، تقریباً تمام کالاهای اصلی سبد خوراکی خانوارها افزایش داشته است. در این بین، گروه‌های کالایی روغن‌ها و چربی‌ها، نان و غلات، شیر، پنیر و تخم‌مرغ بیشترین میزان را در افزایش شاخص تورم داشتند.

کنونی که تلاش بر آن است تا نرخ‌های چندگانه ارزی به هم نزدیک و بازار ارز تک‌نرخ شود، بانک مرکزی به صورت فعال به ایفای نقش در بازار ارز برای حاکم کردن نظام نرخ ارز شناور مدیریت‌شده بپردازد. پرواضح است که کاهش نوسانات نرخ ارز موجب بهبود چشم‌انداز اقتصادی و فراهم شدن امکان تصمیم‌گیری‌های کم‌ریسک از سوی فعالان اقتصادی می‌شود. بدین ترتیب، فشارهای تورمی به دلیل تقویت تولید کاهش می‌یابد. لازم است تا دولت به جای وارد آوردن فشار به بانک مرکزی، این بانک را در پایبندی به نظام نرخ ارز شناور مدیریت‌شده یاری کند؛ البته باید توجه داشت که حرکت در چهارچوب نظام ارزی شناور مدیریت‌شده نیازمند دسترسی به منابع ارزی است که برای این موضوع باید در اسرع وقت و با قید فوریت تصمیم‌سازی صورت گیرد.

– برنامه‌ریزی هدفمند برای تقویت تولید به جای سرکوب قیمتی: در بخشی از اطلاعیه شماره ۱ ستاد مردمی‌سازی و توزیع عادلانه یارانه‌ها به صورت ضمنی بر سرکوب قیمتی بعد از افزایش قیمت‌ها تأکید شده است. باید توجه داشت که تجربه چندین ساله اقتصاد ایران حاکی است که سیاست سرکوب قیمتی هیچ‌گاه نتوانسته است روند افزایشی شاخص قیمت‌ها را متوقف کند، بلکه گاهی به جهش‌های قیمتی عمده نیز منجر شده است. همچنین، روند تورم در سال‌های گذشته و ۳ ماه اخیر نشان می‌دهد که تورم همچنان به مسیر صعودی خود ادامه داده است. نکته مهم دیگر

